

מסורת הש"ס

רש"י

הנודר מן המבושל פרק ששי נדרים

ר"ן

ממז

עין משפט
נר מצוה

(א) וְלֵעֵל לִי וְשִׁנְיָ,
(ב) נִסְחָסִים בִּי וְשִׁנְיָ,
(ג) וְנִסְחָסִים בִּי וְשִׁנְיָ,
(ד) וְנִסְחָסִים בִּי וְשִׁנְיָ,
(ה) וְנִסְחָסִים בִּי וְשִׁנְיָ,
(ו) וְנִסְחָסִים בִּי וְשִׁנְיָ,
(ז) וְנִסְחָסִים בִּי וְשִׁנְיָ,
(ח) וְנִסְחָסִים בִּי וְשִׁנְיָ,
(ט) וְנִסְחָסִים בִּי וְשִׁנְיָ,
(י) וְנִסְחָסִים בִּי וְשִׁנְיָ,

תורה אור השלם

1. וְיִבְשְׁלוּ וְהָקְדִישׁוּ
בָּאֵשׁ כַּמִּשְׁפֵּט וְהָקְדִישׁוּ
בְּשִׁלּוֹ בְּסִירוֹת וּבְדִירִים
וּבְצִלְחוֹת וְיִרְדּוּ לְכָל בְּנֵי
הָעָם:
דברי הימים ב' ה' יג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הנודר ד"ה
שְׁלֹק הַדָּא:

גליון הש"ס

גמ' שנאמר ויבשלו (את)
הפסח. קשה לי אמרי
לא מייתי מקרא חזקיה
בפי' דהא בני ספק ונשת
ואכלת וי"ל: שם ותנא
דילן סבר בגמריה. לעיל
דף ל' ע"ב. ונקמן דף נ"א
ע"ב. בהר"ן ד"ה ויענין
החלה וכו' דא' תפוח.
עין מנחם קידושין שם
ובדף כ' ע"ב ד"ה אלא
מאי למדי:

מוסף רש"י

הנודר מן המבושל.
מבושל שאינו חי ולא
מבושל כמאכל כד נדחק,
בשיל, בשלוק.
שם מבשיל הרבה כדאמרין
(חולין ק"ג). גבי כד
מבושלת אסרת. ודבר
נאסרת. ולומר שיש בהם
הרבה ופוטלת עד עדיין
ואינה בולעת, דעבודה
לפוט, שולוק אסרת
והאסרת, ולומר שנבשלה
יותר מדאי פטול כל דמה
אסרת ונבשלת מחדש,
אלמלא שולק הוא מבושל
הרבה (דאמריה בשוחם).
ממעשה רתחחיה. קד
דבר שנימנה לנחן הולק
ולעטם כבר ויחולקו ו
שולק ממנה שלם (אמרי
בשוחם). בהשירות רבות.
שמתשילין (דאמריה)
בשוחם. אסריה. רופא
(פסחים ק"ג. דף פ"ה). הא
ברכיבי. הא באשוחי.
רכיבי קשות לחולה, אשוחי
יפות עשויין מהם מבשיל
ך (דאמריה בשוחם).

פירוש הרא"ש

[ש"ך לעמוד שפנין]
הלן נבסין לאיבת קנה.
אימת יקנה כד צריה לבי
הו' זורבא מרבין חזונה
שעט כבר הרד סוד
למריה. לומר בקנין סוד
לא היה מועיל אם היה
אומר קנה סוד זה בחליפי
לכולל ביהרר ולא קני זה על
מנת לעשות מה שאמר זה
כאילו קני ויאלו חסדי
במחשבה מושגת הן ויאלו
חסדי הסודות מושגת הן:
במחשבה מושגת הן ויאלו
חסדי הסודות מושגת הן:
במחשבה מושגת הן ויאלו
חסדי הסודות מושגת הן:

הנודר מן המבושל מוסר כללי ובשולוק. מבושל מבושל כראוי (א):
שולוק. מבושל יותר מדאי: קונם מבשיל שאינו טועם. כל
מבשיל במשמע: מעשה קדשה דך. שיש זה רוטב: אכל לא בעצה.
כגון דייסא: טורמוטא הרמוטה מפרש בגמ' (א): רחמנא. דבר הרומח
כגון רוטב וכל דמדי ליה: היורד
לקדשה. דמשמע בין זון בין רומח:
אסור כלל המבשילין. בין כך בין
עצה: גמ' ר' יאשיה אומר. כללי
ובשולוק דמתקין נמי מבושל: הלך
אחר לשון בני אדם. דלן דרכם
לקרות כללי מבושל: והא מבשיל
נדר. דמשמע בין כך בין עצה: האי
מא. דמתניתין ללא קרי לעצה
מבשיל: כלל מידי דמתאכלא ביה
ריפסא. דמלפתין זו את הפת קרי
מבשיל: והא סניא. צניחותא:
בשירותים רכות. דילועין רכות
שהולין אוכלין בהן פיתן: איני. מי
אוכלין החולין מהן: חזא קרא דמחיסא.
לעת מונחת שם שהיה אוכל ממנה:
לוינא דקרא כסלקא. מוכו של דלעת
יפה לאכול עם המרדן: לוינא
דלעט כמותה: ודבר זה אסור לאומרו
בפני עס הארץ. משום דדבר מעולה
הוא לרפואה ואסור לומר להם שום
דבר שיהיו ממנו. ואית דאמרי ללא
ליכלו טובא וליפסקו כיתנא: חולין
רצנן. שעוסקין צמורה ואינם נהנים
מן העולם וצאים לידי חולי:
מללינן

רבי ירמיה חלש על לגביה ההוא אסיה לאסיה חזא קרא דמחת
בביתיה שבקיה ונפק אמר מלאך מותא אית ליה לדין בביתיה ואנא
איעול לאסאה יתיה לא קשיא הא ברכיכי הא באשוני רבא בר
עולא אמר הא בקרא גופיה והא בגויה דקרא דאמר רב יהודה לוליבא
דקרא בסילקא לוליבא דכיתנא בכותחא (א) ודבר זה אסור לאומרו בפני
עם הארץ רבא אמר מאן חולין רבנן רבא למעמיה (א) דאמרו רבא

קדשה דך ומוסר בעצה. מעשה קדשה כגון חלקא טרגיס וטיסני. וקאמר דאם הוא כך אסור אכל עצה מותר דהאי תנא כל מידי דמתאכלא
ביה ריפסא מבשיל קרי ליה כדאי' בגמ' ומעשה קדשה עצה בצפי נפשיה אכלי ליה בלא פת ואמרי' בגמ' דאסור כללי ובשולוק דהא מתאכלא
ביה ריפסא. וכי קמני שאני טועם לאו דוקא דאמר הכי אלא לרבותא נקטה לומר דאפילו אמר שאני טועם מותר בעצה. ומפורש בירושלמי
[פ"ו ה"א] דכי היכי דקונם מבשיל מותר בעצה הכי נמי נודר מן המבושל מותר בעצה: ומותר ציצית ערמיטא. מפרש בגמרא [ג:] דשקלי לה במאי
חמימי אלפא וזימי ואלפא וזימי צמיא קרירי עד דמתזותרא כדבלע לה ולא מתאכלא בה ריפסא. ומשמע דדוקא זה הוא דשאי אכל כל
שלא נבשלה כל כך אסורה דהא מתאכלא ריפסא צדה והכי איתא בירושלמי [שם] צס רב חסדא אסור ציצית גמולגלת שך דרך החולה
לאכול בה פתו דלמלא כל כך שהפת נאכלת עמה בכלל מבשיל הוא: גמ' פניא ר' יאשיה אומר. הנודר מן המבושל אסור
כללי: ואש"פ שאין ראיה לדבר. שהלוי יאכל בכלל מבושל וכן לדבר דמצינן וביבולו (אח) הפסח ופסח אינו נאכל אלא כללי ומצינן וביבולו
ומינה לאו ראיה גמורה היא כדאמר במסכתא דנדרים הלך אחר לשון בני אדם: ירושלמי [שם] אמר רבי יוחנן הלכו בנדרים אחר לשון
בני אדם אמר ר' יאשיה הלכו בנדרים אחר לשון תורה מה נפיק ציינהו אמר קונם יין שאני טועם צחג על דעתיה דרבי יוחנן אסור
ציוס טוב האחרון של חג על דעתיה דר' יאשיה מותר אף ר' יאשיה מודה שהוא אסור לא אמרה ר' יאשיה אלא לחומרי' ע"כ. ולפוס גמרא
דילן דאפי' ר' יאשיה מודה דלן הולכין בנדרים אלא אחר לשון בני אדם שמעינן מינה דבין להקל בין להחמיר האומר צחג יו"ט האחרון
של חג בכלל: והא מבשיל נדר. ואמאי מותר בעצה דהא מבשיל הוא: האי תנא כל מידי דמתאכלא ביה ריפסא מבשיל קרי ליה.
אכל מעשה קדשה עצה דלא מתאכלא ריפסא צדיה לא מיקרי מבשיל. ואית דמפרשי דאסור במעשה קדשה כך קא קשיא ליה דלאו מבשיל
הוא ושי דכיון דמתאכלא ביה ריפסא מבשיל קרי ליה: והסניא. צניחותא: ואסור בשירותים רכות. דלועין קטנים: שהחולין אוכלין
בהן פתן. מדקא יחייב טעמא לאיסורא מפני שהחולין אוכלין בהן פתן ש"מ דבר מידי דמתאכלא ביה ריפסא מבשיל מיקרי: איני. דלועין יפין
לחולה: ברכיכי. מעלי: אשוני. קשין: בקרא גופיה. קשה: גויה דקרא. מה שצמחו מעלי: לוינא דקרא. מה שצמחו:
בסילקא. יבשלונו עם תרדין: לוינא דייסנא כמותא. מה שצמחו טוב לאכלו עם כותח: ודבר זה אסור לאומרו בפני עס הארץ.
כי שלא יעקרו הפשתן לכך: מאן חולין רצנן. אין הכי נמי דקרי בין רכיכי בין אשוני קשין לחולי וכי קמני שחולין אוכלין בהן פתן
לאו חולין ממנה אלא מאן חולין רצנן דאפילו בצריאותן הן משושי כח מפני שהמורה מתשת כחם [בגמרא דין יו:]

ולענין הלכה בקודר קיימא לן כרז נחמן דקודר קני על מנת
להקנות הוא ולא מצי מקנה לעכוזי דאש"פ דרז אשי אמר
ליה מאן לימא לן דקודר אי תפיש ליה לא מתפיש דחויא בעלמא
הוא דקאמר ליה ולא סבר לה דלאוה גופיה אמר צפ"ק דקידושין (ד' י):
גבי האומר לאשה הרי את מקודשת
לי צמנה זה על מנת שתחזיריה לי
דכולוהו קני לצד מאשה גזרה שמה
יאמרו אשה נקנית בחליפין ואי סלקא
דעתך (א) דאי תפיש מתפיש מאי גזרה
דאי הכי נקנית היא בחליפין ואין לך
[קנין] גדול מזה אלא ודאי רב אשי
גופיה סביר' ליה דקודר אי תפיש ליה
מקנה לא מתפיש וסבא דחויא בעלמא
הוא דדחי ליה לרז נחמן. מיהו נהי
ללענין סודר קיימא לן כרז נחמן
לענין קני על מנת להקנות משמע דלא
ק"ל כותיה דבהא רב אשי פליג עליה
לגמרי משום טעמא דקודר קני ע"מ
להקנות מן השתא הוא אכל הכא
הדר קודר למריה. אכל הרמז'ם ז"ל
פסק צמניהן כרז נחמן משמע דק"ל
ז"ל דכיון דפרכא קמיתא דרז אשי
דך דחויא היא דכתיבנא לך מאי
דקאמר ליה נמי לדחויי מכין וכלא
לאפילוהי עליה. (א) והרמז'ם ז"ל
בהלכותיו מתקם לה סתומי:

הדרן עלך השותפין שנדרו
הנודר מן המבושל מוסר כללי
ובשולוק. שאינם כלל לשון
מבושל. שולוק ציל ולא צדי דנהי
לשולוק נמי משמע מבושל יותר מדאי
כדאמרין צפ" כל הבשר (חולין דף ק"ג):
הכדז אסרת ואינה נאסרת שולוק
אסרת ונאסרת שולוק דהכא ציל
ולא ציל הוא דנדרים הלך אחר
לשון בני אדם ומבשיל שמתבשל יותר
מדאי כלל מבושל הוא: אחר קונם
מבשיל שאני טועם אסור במעשה

קדשה דך ומוסר בעצה. מעשה קדשה כגון חלקא טרגיס וטיסני. וקאמר דאם הוא כך אסור אכל עצה מותר דהאי תנא כל מידי דמתאכלא
ביה ריפסא מבשיל קרי ליה כדאי' בגמ' ומעשה קדשה עצה בצפי נפשיה אכלי ליה בלא פת ואמרי' בגמ' דאסור כללי ובשולוק דהא מתאכלא
ביה ריפסא. וכי קמני שאני טועם לאו דוקא דאמר הכי אלא לרבותא נקטה לומר דאפילו אמר שאני טועם מותר בעצה. ומפורש בירושלמי
[פ"ו ה"א] דכי היכי דקונם מבשיל מותר בעצה הכי נמי נודר מן המבושל מותר בעצה: ומותר ציצית ערמיטא. מפרש בגמרא [ג:] דשקלי לה במאי
חמימי אלפא וזימי ואלפא וזימי צמיא קרירי עד דמתזותרא כדבלע לה ולא מתאכלא בה ריפסא. ומשמע דדוקא זה הוא דשאי אכל כל
שלא נבשלה כל כך אסורה דהא מתאכלא ריפסא צדה והכי איתא בירושלמי [שם] צס רב חסדא אסור ציצית גמולגלת שך דרך החולה
לאכול בה פתו דלמלא כל כך שהפת נאכלת עמה בכלל מבשיל הוא: גמ' פניא ר' יאשיה אומר. הנודר מן המבושל אסור
כללי: ואש"פ שאין ראיה לדבר. שהלוי יאכל בכלל מבושל וכן לדבר דמצינן וביבולו (אח) הפסח ופסח אינו נאכל אלא כללי ומצינן וביבולו
ומינה לאו ראיה גמורה היא כדאמר במסכתא דנדרים הלך אחר לשון בני אדם: ירושלמי [שם] אמר רבי יוחנן הלכו בנדרים אחר לשון
בני אדם אמר ר' יאשיה הלכו בנדרים אחר לשון תורה מה נפיק ציינהו אמר קונם יין שאני טועם צחג על דעתיה דרבי יוחנן אסור
ציוס טוב האחרון של חג על דעתיה דר' יאשיה מותר אף ר' יאשיה מודה שהוא אסור לא אמרה ר' יאשיה אלא לחומרי' ע"כ. ולפוס גמרא
דילן דאפי' ר' יאשיה מודה דלן הולכין בנדרים אלא אחר לשון בני אדם שמעינן מינה דבין להקל בין להחמיר האומר צחג יו"ט האחרון
של חג בכלל: והא מבשיל נדר. ואמאי מותר בעצה דהא מבשיל הוא: האי תנא כל מידי דמתאכלא ביה ריפסא מבשיל קרי ליה.
אכל מעשה קדשה עצה דלא מתאכלא ריפסא צדיה לא מיקרי מבשיל. ואית דמפרשי דאסור במעשה קדשה כך קא קשיא ליה דלאו מבשיל
הוא ושי דכיון דמתאכלא ביה ריפסא מבשיל קרי ליה: והסניא. צניחותא: ואסור בשירותים רכות. דלועין קטנים: שהחולין אוכלין
בהן פתן. מדקא יחייב טעמא לאיסורא מפני שהחולין אוכלין בהן פתן ש"מ דבר מידי דמתאכלא ביה ריפסא מבשיל מיקרי: איני. דלועין יפין
לחולה: ברכיכי. מעלי: אשוני. קשין: בקרא גופיה. קשה: גויה דקרא. מה שצמחו מעלי: לוינא דקרא. מה שצמחו:
בסילקא. יבשלונו עם תרדין: לוינא דייסנא כמותא. מה שצמחו טוב לאכלו עם כותח: ודבר זה אסור לאומרו בפני עס הארץ.
כי שלא יעקרו הפשתן לכך: מאן חולין רצנן. אין הכי נמי דקרי בין רכיכי בין אשוני קשין לחולי וכי קמני שחולין אוכלין בהן פתן
לאו חולין ממנה אלא מאן חולין רצנן דאפילו בצריאותן הן משושי כח מפני שהמורה מתשת כחם [בגמרא דין יו:]

כמאן
אומר קנה סוד זה בחליפי
לכולל ביהרר ולא קני זה על
מנת לעשות מה שאמר זה
כאילו קני ויאלו חסדי
במחשבה מושגת הן ויאלו
חסדי הסודות מושגת הן:
במחשבה מושגת הן ויאלו
חסדי הסודות מושגת הן:
במחשבה מושגת הן ויאלו
חסדי הסודות מושגת הן:

הנודר מן המבושל. אסור בצי' ובשולוק. שולוק זה שמתבשל יותר מסתם בשול כדאמרי' בגמ' (חולין ק"ג): דכדז אסרת ואינה נאסרת שולוק אסרת ונאסרת: אסור במעשה קדשה דך.
מפרש בגמרא כל מידי דמתאכלא ביה מיקרי מבשיל: מותר בעצה. משמע דנדר. דבר הנחמך והנחמך בקדשה: בכל המבשילין בקדשה.
אפי' אינו נחמך עם: גמ' ויבשלו (את) הפסח. דכדי הימים כתיב: והא מתבשיל נדר. וקנין דהוא מנו מים בעלמא לא מיקרי מבשיל: דמתאכלא ביה ריפסא. שורין זו הפת והחולין אותו: והתניא. צניחותא
ומימי רחמי' שחולין אכילין כן פתן: דהא ברכיבי. טועים: אשוחי. קשה: גויה דקרא. מה שצמחו מעלי: לוינא דקרא. מה שצמחו טוב לאומרו בפני ע"ה. שילעיו על דבריו שדברים אלו אפילו הנשים יודעות אותן:
בסילקא: לוליבא דכיתנא. טעמן אותו נעשה כך ואחר כך טעמן אותו כמותא: אסור לאומרו בפני ע"ה. שילעיו על דבריו שדברים אלו אפילו הנשים יודעות אותן:

א א מיי פ"ט מהלכות
נדרים הלכה א סנה
לאין רמז טור שריע יו"ד
קרי ר"ח סעף א:
ב מיי שם הל' ז טור
ס"ח:
ג א מיי שם הלכה ז טור
ש"ע שם סעף ב:
ד א מיי שם הלכה א [ג]
טו"ע שם סעף א:

הוספות

הנודר מן המבושל
מותר בצי'
ובשולוק. שולוק שאין מבושל
יותר: קונם מבשיל שאני
טועם אסור במעשה
קדשה דך. מפרש בגמרא
כל מידי שמתבשל זו פת
לשירות קרי מבשיל ומותר
בעצה שאינו נאכל עם פת
ו"פ אמאי שני למימני ענין
אסור מרשע לפלוט צטור
מן המבשיל בלא שאומר
שאני טועם ובשאר צדי
בדוק שולוק ומלח נקט
דוקא שאני טועם להסוף
זו אסור וי"ל רבותא
נקטי' דאפי' מותר בעצה
ובירשע קני למימני מבושל
לא משמע צטור יימור
ללי ושלוק: [שורפומא
והרמז'ם]. מפרש בגמ':
רבי יאשיה אומר בצי'
ואפי' שאין ראיה לדבר
וכר לדבר. ולכן לא הו'
לחייב בנדרים הלך אחר
לשון בני אדם ולא מצי
מבשיל נדר. וכן לא הו'
תבשיל מין שהוא רק כמים
בעלמא: בהשירות.
פירוש קרימי: [אני] וכו'
קרי טועים לחולס וכו':
ברכיבי. מועילים לחולס:
באשוני. פירוש קשות
הם רעות לחולה שאין
מבשילין לנדר: בקרא
גופיה. פירוש שולוק שנקרא
קשה הוא ורע לחולה:
בגויה. כך צמחו יפה
לחולה: לוליבא דקרא.
כל צדי שהוא [ך] קרי
לוינא: בכותח. טוב
יתן צמחה: ודבר זה
אסור לאומרו בפניהם.
שעט קונסין מלי דמוכה
ואיטולנא כהש"ס וצונקת'
פירוש שאסור ללמוד להם
שמתבשלין כמותה הם
לא נאסר: וכל נאסר:
מאן חולין. דקמני לעיל
שהחולין אוכלין בו: רבנן.
שמתבשלין כמותה הם
מלשים אכל לחולין ממנה
לא מעלי: רבא לשעמיה.
רבנן איקרו חולס: